

Article History

Received / Geliş
10.10.2018

Accepted / Kabul
20.12.2018

Available Online / Yayınlanma
20.12.2018

**THE EVALUATION OF THE ELIGIBILITY OF
YUNUS EMRE INSTITUTE TÜRKÇE
ÖĞRENİYORUM A1.1 AND A1.2 LEVEL
COURSE AND WORK BOOKS FOR THE
COMMON EUROPEAN FRAMEWORK OF
REFERENCE (CEFR) AND THE LEVEL OF 6-
10 YEAR OLD STUDENTS**

YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ TÜRKÇE ÖĞRENİYORUM A1.1 VE A1.2 SEVİYE DERS VE ÇALIŞMA KİTAPLARININ AVRUPA ORTAK BAŞVURU METNİ (CEFR)'E VE 6-10 YAŞ GRUBU ÖĞRENCİLERİN SEVİYELERİNE UYGUNLUĞUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ¹

Mesut GÜN²

Cihan Önder GÜNAY³

Abstract

As a result of the recent migration movements in the Middle East, important steps have been taken with the projects carried out in order to enable Syrian individuals and especially their children to establish a common living space and to be able to stand in an individual sense and to present a future that they deserve. In this context, the study is based on the limitations of the achievements of the 6-10 year old language learner and the deficiencies in the field. In this study, the eligibility of the Yunus Emre Institute Türkçe Öğreniyorum A1.1 and A1.2 Course Book and the Yunus Emre Institute Türkçe Öğreniyorum A1.1 and A1.2 Work Book for the common European Framework of Reference (CEFR) and for the 6-10 year old students were determined and evaluated.

Keywords: Teaching Turkish as a Foreign Language, Common European Framework of Reference, Yunus Emre Institute Course books.

Öz

Son dönemde Ortadoğu'da yaşanan göç hareketleri neticesinde misafir ettiğimiz Suriyeli bireyler ve özellikle onların çocuklarının ortak bir yaşam alanı kurmaları ve bireysel anlamda ayakta durabilmelerini sağlamak ve bu çocuklara hak ettikleri bir gelecek sunmak adına yürütülen projeler ile önemli adımlar atılmıştır. Bu bağlamda yapılan çalışma, 6-10 yaş dil öğrencisinin CEFR'e göre sahip olması gereken kazanımların sınırlılıkları ve alanda bulunan eksiklerin tespiti üzerine şekillendirilmiştir. Çalışmada Avrupa Ortak Başvuru Metni çerçevesinde Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı A1.1 ve A1.2 kitapları ve Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum A1 Çalışma Kitabındaki kazanımların çerçeve programa uygunluğu ve 6-10 yaş grubu öğrencilerin sahip olması gereken kazanımlara uygunluğu belirlenip değerlendirilmiştir. Çalışma verilerinden hareketle geliştirilen önerilerin konuyla ilgili bilimsel çalışmalara ve hazırlanacak kitaplara katkı sunması umulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, Avrupa Ortak Başvuru Metni, Yunus Emre Enstitüsü Ders Kitapları.

¹ Bu çalışma 2-4 Kasım 2018 tarihlerinde Çanakkale'de düzenlenen 2. RESS (2. Uluslararası Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Sempozyumunda) sunulan aynı başlıklı sözlü bildirinin genişletilmesiyle oluşturulmuştur.

² Doç. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi ABD Öğretim Üyesi, e-mail: mesutgun@nevsehir.edu.tr

³ Yüksek Lisans Öğrencisi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, e-mail: cihanondergunay@gmail.com

Giriş

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine dair hazırlanmış programların daha çok yetişkin bireyler üzerine olduğu göz önüne alınarak son dönemde Ortadoğu'da yaşanan üzücü olaylar neticesinde ülkemizde misafir ettiğimiz Suriyeli bireylerin kendilerinin ve özellikle çocuklarının maruz kaldığı dil problemlerini ve toplumsal yaşantıya ve Türk eğitim sistemine entegre süreçlerinin öneminden yola çıkarak alandaki eksikliği gidermek adına bir çalışma planlanmaktadır. Bu çalışmada temel dayanak noktamız çocukların algı düzeyleri, bilişsel gelişim düzeyleri, hazır bulunuşlukları, psiko-sosyal durumları ve bu çerçevede yaşadıkları öğrenme zorluklarını saptamaktır.

Avrupa ülkelerince dil öğretimi ve öğreniminin amaçlarının ortak bir gayeye hizmet etmesi fikrinden yola çıkılarak Avrupa Ortak Başvuru Metni(CEF) oluşturulmuştur. Yabancı dil öğretiminin gerekleri, kazanımları, aşamaları bu metinle beraber sistemli bir şekil almış ve uygulanmaya başlamıştır. Fakat ülkemizde bu bağlamda yapılan çalışmaların sınırlı olması alan üzerine eğilmemiz için temel dayanak noktalarımızdandır. “*Ana dili ve yabancı dil öğretiminde, öğretilecek dilin en sık geçen, en gerekli sözcüklerinin saptanması, bu öğretimden alınacak sonucun başarılı olup olmamasında rol oynamakta, öğrenen kişiye en gerekli sözcüklerin belirlenmesi konusunda, özellikle sıklık sayımlarına dayanan çalışmalar yapılmaktadır.*”(Aksan, 1990, s.19)

İkinci dil ve ana dil kavramlarının farklılığı öğretim noktasında belirgindir. Fakat ülkemizde misafir ettiğimiz Suriyeli bireylerin çocuklarına Türkçe eğitimi verme anlamında yaşanan sıkıntılar alanda 6-10 yaş çocuklarının dilsel, psikolojik, bedensel ve bilişsel gelişimlerinin göz önüne alınarak yeni çalışmaların yapılması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

1.Ana Dil

Bugün ses yapısı, şekil yapısı ve anlam bakımından birbirinden az çok farklılaşmış bulunan dil ve lehçelerin, kök bakımından bilinmeyen bir tarihte birleştikleri ortak dile denir. Örnek: Ana Türkçe, Ana Moğolca, Ana Altayca, Roman dillerine kaynaklık eden Latince gibi (Korkmaz 1992: 8).

İnsanın çocukken ailesinden ve soyca bağlı olduğu topluluktan öğrendiği dil.(TDK, 2005) Başlangıçta aileden ve yakın çevresinden daha sonrada ilişkili bulunulan çevreden öğrenilen, insanın bilinçaltına inen ve bireylerin toplumla en güçlü bağlarını oluşturan dil.(Aksan, 1998: 81).

2.Hedef Dil

İnsanlar, toplumlar ve milletler arasında kişisel, kurumlar arası ve devletler seviyesinde çeşitli ilişkiler bulunmaktadır. Bilim, siyaset, askerlik, eğitim, turizm, kültür, sanat, ticaret ve iletişim alanlarındaki bu ilişkilerin sağlıklı olarak yürütülebilmesi için ana dilden başka milletler arası ortak olan dillerin öğrenilmesi gerekmektedir.(Barın, 2004: 20) Bu sebeplerden dolayı ana dil hariç başka dillere de bireyler gereksinim duymaktadır. Ülkemizde yaşanan göç olgusu Suriyeli bireylere ve bilhassa çocuklara yeni bir hayat ve bir gelecek kurma fırsatı tanınması açısından önemlidir. Suriyeli bireyler için hedef dil veya ikinci dil öğrenimi zorunlu bir süreç halinde gelmektedir. Yaşadığı topluma ayak uydurmak veya yaşadığı toplumun bir parçası olmak adına veya her şeyin ötesinde birey olarak kendi kültür ve yaşamıyla ayakta durabilmesi adına dil edinimi zorunludur. Ancak ülkemizde atılan adımlar neticesinde bu husus isteklilik ve ivedilik kazanmıştır. Bu durumun temel gerekçelerinden biri ise yüzyıllardır bir arada yaşamış birbirine çok da uzak olmayan toplumların ortak değerler dairesinde buluşmasına dayanır.

Dünyadaki İngilizce Öğretim Programları hem demografik hem de durumsal değişmelerden dolayı müfredatın yeniden gözden geçirilmesi gereğinin farkındadır. Çünkü öğrenci popülasyonu, sosyal hayata bakış ve kurumsal faktörler sürekli değişim halindedir. Dil öğretim programı müfredatını uyarlamak zorundadır ve bu nedenle yeniden gözden geçirilmesi sürecinde istenilen sonuçları elde etmek için gerekli değişiklikleri yapmalıdır. Eğer sizi dil öğrenmeye iten nedenler sosyal nedenlerse, insanların çekici bulduğunuz bir ülkenin dilini öğrenebilirsiniz. Ya da ilgi alanınız Asya'yla ticaret yapmak ise, Japonca, eğer opera tutkunuyunuz İtalyanca öğrenebilirsiniz. Bu dili sonsuza kadar seveceğiniz garanti değildir ama yeni bir konumda olacağınız garantidir.'(Farber, 2000: 112)

Bu literatürde ihtiyaç analizi için kullanılan diğer kavramlar hedef ihtiyacı(targetneeds) ve öğrenme ihtiyacı (learningneeds) dır. Öğrencinin neye ihtiyaç duyduğu, neyi bilip bilmediği, hedef ihtiyacı kavramı içerisinde ele alınır. (Kavaliauskiene, 2003).Bu gereksinimleri karşılamanın temel taşı da belirlenen ihtiyaçlara yönelik yapılandırılmış bir dil öğretiminden geçmektedir. Bu bağlamda verilecek eğitimin geçerli bir program ve güvenilir materyallere sahip olması bir zorunluluktur. Bu zorunluluktan yola çıkılarak Suriyeli çocuklara verilen eğitim ve Türk eğitim sistemine entegrasyonlarının sağlanması adına gerçekleştirilen PİCTES Projesi kapsamında kullanılan Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Seti A1.1 ve A1.2 Ders Kitapları ve Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Seti A1.1 Çalışma Kitabı incelenmiştir.

Tablo 1: Avrupa Ortak Başvuru Metni (AOBM) A1 ve A2 Ölçütleri ve Elde Edilmesi Beklenen Çıktılar

AOBM Ölçütleri	Elde Edilmesi Beklenen Çıktılar
A1-DİNLEME	Bireyin karşısındaki kişiler yavaş yavaş ve anlaşılır biçimde konuşuyorsa, kişiyle, aileyle ve somut yakın çevreyle ilgili kolay sözcükleri ve çok bilinen değişimleri anlayabilmek.
A2-DİNLEME	Bireyi yakından ilgilendiren konulara ilişkin (söz gelimi bireyin kendisi, ailesi, alışveriş, yakın çevre, iş) anlatımları ve sıklığı son derece yüksek bir söz dağarcığını anlayabilmek. Gazete ilanlarının yalın ve basit iletilerin temel anlamını kavrayabilmek.
A1-OKUMA	Bildik isimleri, sözcükleri ve çok basit, söz gelimi ilanlarda, afişlerde ya da kataloglarda yer alan cümleleri anlayabilmek.
A2-OKUMA	Kısa ve çok yalın metinleri okuyabilmek. Reklam, prospektüs, menü ve tarife gibi gündelik belgelerde öngörülen özel bir bilgiyi bulabilmek kısa ve yalın kişisel mektupları anlayabilmek.
A1-BİR KONUŞMAYA KATILMAK	Bireyin karşısındaki konuşucunun cümlelerini daha yavaşça yinelemeyi veya yeniden oluşturmayı ve söylemeye çalışılan şeyi düzeltmeyi kabul etmesi koşuluyla basit bir iletişim kurabilmek. Basit sorular, bildik konular ya da dolaysız bir gereksinim duyulan şeyler üzerine sorular sorabilmek ve bu türden soruları yanıtlayabilmek.
A2-BİR KONUŞMACIYA KATILMAK	Bildik konu ve etkinliklerde yalın ve dolaysız bilgi alışverişinden başka bir şey gerektirmeyen basit ve alışlagelen, etkinlikler sırasında iletişim kurabilmek. Birey genel olarak bir konuşmayı yeterince anlayamasa da çok kısa iletişim alışverişinde bulunabilir.
A1-SÖZLÜ OLARAK KESİNTİSİZ KONUŞMAK	Oturulan yeri ve tanıdık kişileri betimlemek için basit deyimler ve tümceler kullanabilmek.
A2-SÖZLÜ OLARAK KESİNTİSİZ KONUŞMAK	Bireyin ailesini ve öteki kişileri, yaşam koşullarını, eğitimini ve güncel ya da yakın mesleki etkinliğini yalın öğelerle betimlemek için bir dizi cümleden ya da anlatımdan yararlanabilmek.
A1-YAZMAK	Basit, kısa, örneğin bir tatil kartpostalı yazabilmek. Bir soruşturmaya ilişkin kişisel ayrıntıları verebilmek, söz gelimi adını, ulusunu ve bir otel kayıt formuna adresini yazabilmek.
A2-YAZMAK	Basit ve kısa not ve mesajlar yazabilmek. Çok basit kişisel bir mektup, örneğin bir teşekkür mektubu yazabilmek.

Tablo 1' de Avrupa Ortak Başvuru Metni kapsamında A1 ve A2 Ölçütleri ve Elde Edilmesi Beklenen Çıktılar verilmiştir. Bu çıktılar hedef dile ulaşma sürecinde bireyden beklenen kazanımları içermektedir. Bu kazanımları ait ölçütlerin birey tarafından karşılanabilirliği bireyin dil seviyesini ortaya koyar.

Tablo 2: AOBM Kazanımları Kapsamında Bireyin Kendi Kendisini Değerlendirmesi Gereken Kıstaslar - A1 Seviyesi

AOBM Kazanımları Kapsamında Bireyin Kendi Kendisini Değerlendirmesi Gereken Kıstaslar (A1 Seviyesi)		
OKUMA	1	Basit bir bilgi metninin temel bildirimini ve özellikle metni açıklayan resimlerle birlikte olan, kısa ve basit anlatımları anlayabilirim.
	2	Bilinen isimleri, sözcükleri ve temel deyimleri içeren çok kısa ve basit metinleri, metnin bölümlerini tekrar okursam anlayabilirim.
	3	Özellikle resimler içermesi durumunda kısa, basit yazılmış kullanım kılavuzlarına uyabilirim.
	4	Birçok günlük durumlarda basit bildirimler içindeki bilinen isimleri, sözcükleri ve çok basit deyimleri fark edebilirim.
	5	Kısa ve basit bildirimleri anlayabilirim, örneğin; kartpostal üzerinde.
YAZMA	1	Arkadaşlara basit bildirimler yazabilirim.
	2	Nerede oturduğumu anlatabilirim.
	3	Formlara kişisel bilgilerimi yazabilirim.
	4	Ayrı ayrı basit anlatımlar ve tümceler yazabilirim.
	5	Kısa, basit bir kartpostal yazabilirim.
	6	Sözlük yardımıyla kısa mektuplar ve bildirimler yazabilirim
DİNLEME VE ANLAMA	1	Yavaş, açık ve tekrarlanarak konuşulduğunda, basit ve somut günlük gereksinimlerle ilgili anlatımları anlayabilirim.
	2	Çok yavaş ve açık konuşulduğunda ve konuşulanı anlayabilmem için uzun aralar verildiğinde bir görüşmeyi izleyebilirim.
	3	Soruları ve yönergeleri anlayabilirim ve kısa, basit açıklamaları izleyebilirim.
	4	Sayıları, fiyatları ve zaman bildirimlerini anlayabilirim.

Tablo 3:AOBM Kazanımları Kapsamında Bireyin Kendi Kendisini Değerlendirmesi Gereken Kıstaslar (A2 Seviyesi)

AOBM Kazanımları Kapsamında Bireyin Kendi Kendisini Değerlendirmesi Gereken Kıstaslar (A2 Seviyesi)		
OKUMA	1	Uluslararası anlaşılır sözcükler de dahil en çok kullanılan sözcükleri içeren kısa, basit metinleri anlayabilirim.
	2	Kısa, basit, günlük dilde yapılandırılmış metinleri anlayabilirim. İşimle ilişkili kısa, basit metinleri anlayabilirim.
	3	İlanlar, broşürler, menüler ve zaman çizelgesi gibi basit günlük materyallerden bilgi alabilirim.
	4	Kısa, basit kişisel mektupları anlayabilirim.
	5	Bilinen olgularla ilgili kalıplaşmış mektup ve faksları anlayabilirim.
	6	Günlük yaşama ait nesnelere ilgili kullanım kılavuzlarını anlayabilirim, örneğin; herkese acık telefon.
	7	Sokak, lokanta, istasyonlar veya işyerleri gibi herkese acık alanlarda sürekli bulunan alışılmış levhaları ve bildirimleri anlayabilirim
YAZMA	1	Olayların ve etkinliklerin kısa, basit anlatımlarını yapabilirim.
	2	Çok basit kişisel teşekkür ve özür metinleri oluşturabilirim.
	3	Kısa, basit, günlük haber ve bildirimler yazabilirim.
	4	Planları ve sözleşmeleri anlatabilirim
	5	Belirli nesnelere ilgili tutkularımı ve nefretlerimi yazabilirim.
	6	Ailem, çevrem, şimdiye kadarki öğrenimim ve gelecekteki ya da son çalıştığım meslek le ilgili yazabilirim.
	7	Geçmişteki etkinlikler ve kişisel deneyimlerimle ilgili yazabilirim

DİNLEME VE ANLAMA	1	Basit, alışılmış durumlarda fazla çaba göstermeden anlaşabilecek kadar anlayabilirim.
	2	Yavaş ve açık konuşulduğunda, çevremdeki bir görüşmenin konusunu genellikle anlayabilirim.
	3	Gerçek yaşamda tekrarlanmasını ya da başka şekilde anlatılmasını istemek zorunda olsam bile, alışılmış durumlarla ilgili görüşmeleri standart dilde açık şekilde konuşulduğunda genel olarak anlayabilirim.
	4	Açık ve yavaş konuşulması koşuluyla günlük yaşamdaki somut gereksinimleri yerine getirebilecek kadar anlayabilirim.
	5	En gerekli gereksinimlerle ilgili olan deyimleri ve anlatımları anlayabilirim.
	6	Mağazalarda, postanelerde ve bankalardaki basit işleri yapabilirim.
	7	Yürüyerek ya da toplu taşıma araçlarıyla A dan B ye gidebilmem için basit bir yol tarifini anlayabilirim
	8	Önceden bilinebilen günlük konularla ilgili kısa ses kayıtlarındaki önemli bilgileri yavaş ve açık konuşulduğunda anlayabilirim
	9	Televizyon haber yayınlarındaki olaylar ve kazalarla ilgili görüntülü yorumlarla birlikte olan haberlerden, ana bilgiyi alabilirim.
	10	Kısa, net ve basit bildirimlerdeki ve duyurulardaki ana hatları kavrayabilirim

Avrupa Ortak Başvuru Metni kapsamında belirlenen kıstaslar bir dile ait tüm kazanımları vermektedir. Tablo1'de verilen bu kıstasları hedef dile ulaşma amacıyla bulunan bireyin ne düzeyde karşıladığına kendisi tarafından ulaşması ve bir öz değerlendirmeye ulaşması amaçlanmaktadır. Ölçütlerinin belirli ve sınırlı olması dil seviyesi tespitini de mümkün kılmaktadır.

Tablo 4: Dil Pasaportu Ölçütleri ve Elde Edilmesi Beklenen Çıktılar

Dil Pasaportu Ölçütleri	Elde Edilmesi Beklenen Çıktılar
A1 Dinleme	Kişinin kendisiyle ailesiyle ve yakın çevresiyle ilgili tanıdık sözcükleri ve çok temel kalıpları, yavaş ve net konuşulduğunda anlayabilmek.
A1 Okuma	Katalog, duyuru ya da afiş gibi yazılı metinlerdeki bildik adları, sözcükleri ve çok basit tümceleri anlayabilmek.
A1 Karşılıklı Konuşma	Karşıdaki kişinin söylediklerini daha yavaş bir konuşma hızında yinelenmesi ve söylenilmek istenenlerin oluşturulmasında yardımcı olması koşuluyla, basit yoldan iletişim kurabilmek. O anki gereksinime ya da çok bildik konulara ilişkin alanlarda basit soruları sorabilmek ve sorulara cevap verilebilmek.
A1 Üretimsel Konuşma	Yaşanılan yeri ve tanıdık insanları betimleyebilmek için basit kalıpları ve tümceleri kullanabilmek.
A1 Yazma	Kısa ve basit tümcelerle kartpostal yazabilmek. Örneğin; Tatil kartpostalıyla selam göndermek gibi. Kişisel bilgi içeren formları doldurabilmek. Örneğin: Otel kayıt formuna isim, uyruk ve adres yazmak gibi.

Kaynak: BEDAF, European Language Portfolio, 2004.

Bireyin geçmiş dil yaşantılarının çıktıları neticesinde beklenen kazanımlar Dil Pasaportu kavramı ile ilişkilendirilirken, A1 düzeyinde bir dil öğretim sürecine adapte olmaya çalışan bireyin karşılaması gereken dil yeterliliklerini Avrupa Ortak Başvuru Metni kazanımları hazırlanarak belirlenmiş ve sınırlandırılmıştır.

1.1.Problem

Son yıllarda Ortadoğu da yaşanan gelişmeler neticesinde ülkemizde misafir konumunda bulunan komşu devletlerin bireyleriyle ortak bir yaşam alanı kurmak amacıyla yapılan maksatlı çalışmaların niteliksel olarak incelenmesi. Bu bağlamda bu

çalışma ağırlıklı olarak A1 seviyesi ve 6-10 yaş çağı çocukların Milli Eğitim Bakanlığımızca yürütülen proje kapsamında Türk eğitim sistemine entegrasyonlarının desteklenmesi sürecinin çıktılarının doğru tespit edilmesi ve alanda tespit edilen eksikliklerinin saptanarak düzeltilmesine fayda sağlamak amacıyla başlamıştır.

Dünyadaki gelişmeler ve kültürel etkileşimler neticesinde iletişim ve bildirişim önemli bir yer edinmeye başlamıştır. Devletlerin birbiriyle olan bilgi paylaşımları neticesinde ortak kabul edilen bir dil ile sağlanacak bildirişim eyleminin resmileşmesi iletişimi de güçlendiren bir öge haline gelmiştir.

1.2 Amaç

Yapılacak çalışmanın temel amacını; AOBM ölçüt alınarak hazırlanmış kitap setlerinin yeterliği ve uygulanabilirliklerinin tespit edilmesi amacını taşımaktadır.

Öncelikli sorulması gereken soru herhangi bir bireyin neden başka bir dile ihtiyaç duyması veya buna zorunlu olmasıdır. Ülkemize gerçekleşen göç hareketleri neticesinde karşılaştığımız ve yüzleşmek zorunda kaldığımız bu problemin çıkış yolunu bulmak alanda çalışan uzmanları önemli ve meşakkatli bir yolculuğa sürüklemiştir. Bu esnada Avrupa Ortak Başvuru Metni ölçütleri gözetilerek hazırlanmış programlar neticesinde Türkçeye her an hayatın her alanında maruz kalan ve neticede dilimizi sistemli ve programlı bir şekilde öğretmemizin bir zorunluluk haline geldiği misafirimiz olan bireylerin eğitimlerinden geri kalmalarını engelleyerek onlara bir gelecek kurma gayesi de devletimizin asli görevlerinden biri haline gelmiştir. Peki, daha önce yapılmamış yapmak ne kadar güçtür? Bu soruya cevap niteliğinde kurulmuş olan Yunus Emre Enstitüsü alandaki boşluğu doldurmayı bir görev addederek çalışmalara başlamış ve alanın ihtiyaç duyduğu materyal desteğini sağlamıştır. Ayrıca üniversitelerimiz bünyesinde kurulan Türkçe Öğretim Merkezleri ve Dil Merkezleri de yapmış oldukları çalışmalarla alana önemli katkılar sağlamaktadır. Fakat ülkemizde yeni yeni şekillenen bu alan henüz beklenen düzeyde değildir. Temel gaye yapılacak çalışmalarla yukarıda bahsi geçen problemlere çözüm önerileri getirerek alanı her geçen gün daha güçlü, etkin ve etken kılmaktır.

3. YÖNTEM

Nitel araştırmalar, araştırma sırasında elde edilmiş verileri ya da bulguları inceleyerek hipotezlerini çürütmek ya da desteklemek için bir çaba içerisinde değildirlir. Aksine, elde edilen verilerin sistemli ve planlı bir şekilde incelenmesi sonucunda, tümevarım yöntemiyle, kuram üretme yoluna gidilir. İlk önce veriler incelenir, daha sonra bu incelemeye birlikte araştırılan sosyal durumu en iyi bir biçimde yansıtacak teori ortaya çıkartılır (Ekiz, 2009: 33).

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırmaya konu olan olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı kaynakların analizini kapsamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 189).

3.1. Araştırmanın Modeli

Nitel araştırma yöntemi ve betimsel analiz temele alınarak doküman incelemesi yöntemi ile belirtilen ders materyalleri incelenmiştir.

3.2. Verilerin toplanması

Verilerin toplanmasında Literatür Taraması yöntemi uygulanmıştır. Bu bağlamda Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı A1.1 Ve A1.2, Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Çalışma Kitabı incelenecektir.

3.3. Verilerin Analizi

Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı A1.1 ile A1.2 ve Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Çalışma Kitabı Avrupa Ortak Başvuru Metni kazanımları dikkate alınarak incelenmiştir.

BULGULAR

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler ana dillerinden farklı olarak aşına olmadıkları bir ses bilgisi, cümle bilgisi, kelime bilgisi, farklı kültür gibi kaygıya sebep olabilecek durumlarla karşı karşıya gelebilecektir. Bu farklı durumlar, huzursuzluk, endişe, korku vb. duyguların alt boyutlarını oluşturduğu kaygı durumunu tetiklemeye yol açabilir(Altunkaya ve Erdem, 2017).

Daha önce açıklandığı gibi ana dil veya ana dili kavramının karşıladığı hazır bulunuşluk düzeyinin bulunmadığı ve öğretilmek istenen dil harici başka bir dili dört temel beceri olarak karşılayamayan bireylerle yapılacak öğretim sürecinin nitelikli olması adına bu alana özgü kitap ve materyal ihtiyacı aşıkârdır. Bu bağlamda düşünerek devam ettiğimiz takdirde dil seviyelerine ve yaşanmışlık düzeylerine ait dönütlerin etrafında çerçeve bir program oluşturulması gerekliliğinin varlığı aşıkârdır. Bu hususta ise karşımıza hedef dil ve ikinci dil kavramları çıkmaktadır

Ülkemizde yaşanan durumdan yola çıkarak daha önce bahsi geçen hedef dil kavramı bir nevi hayatta kalma ve aidiyet hissine karşılık gelmektedir. Bu durum bir mecburiyet ve ihtiyaç haline gebedir. Maslov hiyerarşisi düşünüldüğünde bireylerin kendini gerçekleştirme yolunda atacakları adımların temelini arz eden; Fizyolojik (Physiological) gereksinimler (nefes, besin, su, cinsellik, uyku, denge, boşaltım), Güvenlik (Safety) gereksinimi (vücut, iş, kaynak, etik, aile, sağlık, mal güvenliği), Ait olma, sevgi, sevecenlik (Love/Belonging) gereksinimi (arkadaşlık, aile, cinsel yakınlık)(Maslow, 1943) durumlara sahip olmaları için gayret sarf edilmektedir.

Tablo 4: Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Seti A1.1-A1.2 Ders Kitapları ve A1.1 Çalışma Kitaplarının AOBM Kazanımlarına Uygunluğu Hakkındaki Bulgular

AOBM Kazanımları Kapsamında Bireyin Kendi Kendisini Değerlendirmesi Gereken Kıstaslar Hakkındaki Bulgular ve Açıklamaları (A1.1 ve A1.2 Seviyesi)		
Kazanım	Tablo:3 Kazanım Maddesi	Açıklama ve Bulgular
OKUMA (A1)	2	'Bilinen isimleri, sözcükleri ve temel deyimleri içeren çok kısa ve basit metinleri, metnin bölümlerini tekrar okursam anlayabilirim'. A1 seviyesinde 6-10 yaş aralığında olan bir dil öğrencisinin bu kazanımda belirtilen temel deyimleri içeren çok kısa, basit metinleri anlaması ve somutlaması oldukça zordur. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı A1.1 kazanımlarına bakıldığında deyimlerle ilgili bir öncülün olmadığı görülmektedir.
	4	Birçok günlük durumlarda basit bildirimler içindeki bilinen isimleri, sözcükleri ve çok basit deyimleri fark edebilirim.' Günlük durumları karşılayan basit isim ve sözcüklerin anlaşılması olağandır fakat deyimlerin anlaşılması bilişsel gelişim ve dil gelişim seviyesinin henüz yeterli düzeyde olmadığı göz önüne alınacak olursa 6-10 yaş dil öğrencisinin bu kazanımı karşılaması olağan değildir. Özellikle Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı A1.1 kitabı olmak üzere A1.2 kitabında da bu hususa AOBM çerçevesinde gereken değer verilmemiştir.
YAZMA (A1)	5-6	Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı A1.1 ve A1.2 kitapları incelendiğinde bu kazanımların karşılanmadığı göze çarpmaktadır. 6-10 yaş dil öğrencisi düşünüldüğünde henüz bildirişim eşiğine ulaşmamış ve aynı hazır bulunuşluğa sahip olmamaları ayrıca yapılacak bir ihtiyaç analizi neticesinde 6-10 yaş dil öğrencisinin mektup, kartpostal, mektup ve bildirim yazma ihtimali düşüktür. Bireylerin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak yapılacak öğretim daha yetkin olacaktır.

	4-6-7	Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı A1.1 ve A1.2 kitapları incelendiğinde içeriğine 6-10 yaş dil öğrencisinin geçmiş yaşantılarının veya mesleki deneyimlerinin olmaması veya sınırlı olması, bireyin yaşı itibari ile bu kazanımı karşılamasını güçleştirdiği için dâhil edilmediği görülmektedir.
DİNLEME VE ANLAMAMA (A1)	2	Yavaş ve açık konuşulduğunda, çevremdeki bir görüşmenin konusunu genellikle anlayabilirim. 6-10 yaş dil öğrencisinin konuşulan konunun içeriğini somutlaması için bu alanın sınırlandırılması gerekliliği mevcuttur. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı A1.2 kitabı incelendiğinde bu hususunun göz ardı edildiği görülmektedir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde daha etkin yollar bulunması temel bir ihtiyaç haline gelmiştir. Bu nedenle bu alanda genel olarak dil ve yabancı dil eğitimlerinde kullanılan genel yöntemler dışında geliştirilen yeni bazı yöntemlerin de kullanılması konusunda araştırma ve bilimsel tartışmalara ihtiyaç duyulduğu söylenebilir (Erdem, Gün ve Sever, 2015: 563). Yabancı dil olarak Türkçe öğreten dil öğreticisi bireylerin yöntem seçimi sürecin tasarlanması ve işlevselliği adına önem arz etmektedir. Yöntemlerin başarılı olabilmesi için kullanım özelliklerinin yanı sıra hedef kitlenin kişisel özellikleri, öğretimin yapıldığı çevrede konuşulan dil, ekonomik ve sosyal durum vb. gibi bir takım faktörlerin de dikkate alınarak yöntemin kullanım özelliklerinin uyarlanması ve geliştirilmesi gerekmektedir (Memiş ve Erdem, 2013: 317). Bu görüşten yola çıkarak belirlenecek yöntemlerin alan materyalleri nezdinde bir karşılığının olup olmadığının tespitini yapacak bir ölçme aracının noksanlığı Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sürecini bilimsel altyapıdan yoksun bireysel bir özveriye dönüştürmektedir. Bu hususta çalışma içerisinde incelenen materyalde gözlemlenen bir diğer problem birbirini tekrar eden etkinlikler silsilesinin varlığıdır.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Ülkemizde yeni bir alan olarak görülen yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik materyal eksikliğinin olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda sadeleştirme dışında yazılacak AOBM kazanımlarını karşılayacak dil seviyeleri göz önüne alınarak oluşturulacak kaynakların sayıca az olması dil öğretimi adına büyük bir noksanlıktır. Bu hususta Yunus Emre Enstitüsünün ve üniversitelerimiz bünyesinde yer alan TÖMER'lerin yetişkin alan ile birlikte çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelmeleri de önemli bir adım olacaktır.

Yabancılar Türkçe öğretilirken karşılaşılan sorunlarından biri de hazırlanan öğretim programlarındaki yetersizliklerdir. Yabancılar Türkçe öğretiminde programlar hazırlanırken hedef kitlenin ana dili, yaşı, eğitim düzeyi, kültürü dikkate alınmalıdır. Bu konuda çalışmalar yapmış olan Candaş Karababa (2009: 276) çalışmasında bu durumu *"Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin; gereksinimlerine, düzeylerine, çeşitliliğine uygun öğretim programları bulunmamaktadır. Türkçeyi Türkiye'de öğrenenlerin yanı sıra yurt dışında öğrenenlerin veya yurt dışında yaşayan Türk çocukların Türkçe öğrenimi için çeşitli ders programları oluşturulmalıdır."* şeklinde ifade etmektedir. Karababa'nın bu görüşü bu çalışmada ortaya konulmaya çalışılan görüşü de desteklemektedir. Alandaki program eksikliği dil öğretimi sürecinin sağlıklı işleyebilmesi ve elde edilmesi beklenen çıktıları karşılaması açısından önemli bir sorundur. PİCTES projesi kapsamında dil öğrenen bireylerin çoğunlukla Arap kökenli olması her ne kadar ortak değerlere sahip olursa da dil öğretimini güçleştiren sebeplerden biri olmaktadır. Bunun temel sebebi bu alana özgü bir program ve bu program kapsamında farklı bir dil ailesine ait farklı bir alfabe ve sözdizimi etrafında şekillenmesi gereken bir programın noksanlığıdır.

Bu temel farklılık bireylere öncelikle alfabe öğretimini zorunlu kılmaktadır. Ana dilini Arap alfabesiyle öğrenmiş olan bireylere Türkçe öğretiminde en sık karşılaşılan sorun Türkçe kelime yazımı esnasında sesli harf kullanımında yaşanan problemdir. Kelime yazımı esnasında sesli harflerin yanlış yerde veya eksik kullanımı bu problemi

tanımlar. Ana dili Arapça olan ve Arap alfabesini kullanan yabancıların, yazdıkları metinde çoğu kez ünlü harfleri yazmadıkları tespit edilmiştir. Ör.:Eğitim, başlıncından, yaşma, tarhın, bylaşmaları, bırlktı, bolnmak, medana, brieler, berylerin, gerken, kerkir, pirelern, kşaktan, çozmlmek, onmli, arılarnda vb. Arapça ve Farsça konuşan öğrencilerin ünlü harfleri öğrenmeleri ve kullanmaları çok zor ve uzun zaman isteyen bir süreçtir. Bununla birlikte, Arap alfabesinde ünlülerin yerini sadece üç sembol (elif, vav, ye) tuttuğu için öğrencilerin ünlüleri yazı dilinde kullanmamaları sıklıkla rastlanan bir durumdur (Şengül, 2014:336).

Bu bağlamda alana özgü kitaplara ilk okuma yazma ve dikte çalışmaları eklenmelidir. Alfabe öğretiminin zorunlu kıldığı bir diğer çalışma ise 6-10 yaş dil öğrencisinin bilişsel, dil ve kişilik gelişimi çevresinde hazır bulunuşlukları ve ihtiyaçları göz önüne alınarak oluşturulacak yeni materyallerdir. Bu doğrultudayabancılar Türkçe öğretiminde ders kitapları hazırlanırken içerik kadar tasarımlarının da dikkate alınması ve içeriğe uygun, öğrenme ortamlarını kolaylaştıracak tasarımların kitaplarda tercih edilmesi gerekmektedir (Gün, Akkaya ve Kara, 2014). Proje kapsamında uygulanacak çalışmalara ek olarak AOBM metni ölçüt alınmakla birlikte MEB müfredatının da eklenmesiyle hazırlanacak yeni bir kitap Suriyeli çocukların Türk eğitim sistemine entegrasyonu sürecini daha etkili ve başarılı kılacaktır. Arap coğrafyasıyla tarihsel süreçte yaşadığımız etkileşimlerin bir ürünü olarak ortak dil malzemelerine sahip olmamız dil öğretiminin kolaylaştıracak temel etkidir. Bunun yanı sıra bireylerin Latin alfabesini tanınamaları dil öğretiminin gerçekleşmesini sekte vuran temel problemdir. Yapılacak çalışmalarda bu hususta göz önünde bulundurulmalıdır. Ortak kültürel değerler üzerinden yapılacak çalışma ve etkinliklerin aynı şekilde dil öğrenimine yansımaları olumlu olacaktır.

Dil bir bütündür ve bütünü tamamlayacak parçaların şekillendirilmesi anlamlı öğrenmeyi sağlayacaktır. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı A1.1 –A1.2 ve Çalışma Kitabı incelendiğinde 6-10 yaş dil öğrencilerinin hedef alınmayarak hazırlanmış etkinliklerin olduğu göze çarpmaktadır. Bu bağlamda alanda belirtilen dil ve yaş seviyeleri için hazırlanacak materyallere ihtiyaç duyulduğu söylenebilir. Dinleme ve konuşma bu bireylerin maruz kaldığı ve kazanım anlamında ileri basamaklara daha erken sürede ulaştıkları beceri alanlarıdır. Atılacak adımlar dilimizi öğretmek ve konuşulduğu coğrafyaları çoğaltmak adına faydalı olabilir.

Öneriler

- Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde programlar hazırlanırken hedef kitlenin ana dili, yaşı, eğitim düzeyi, kültürü dikkate alınmalıdır.
- 6-10 yaş dil öğrencilerine öncelikle alfabe öğretimine yönelik çalışmalar zorunlu kılınmalıdır.
- Alana özgü kitaplara ilk okuma yazma ve dikte çalışmaları da eklenmelidir.
- 6-10 yaş dil öğrencisinin bilişsel, dil ve kişilik gelişimi çevresinde hazır bulunuşlukları ve ihtiyaçları göz önüne alınarak yeni materyaller oluşturulmalıdır.
- Yakın bir zaman önce güncellenen AOBM metni dikkate alınmakla birlikte MEB müfredatının da eklenmesiyle hazırlanacak yeni bir kitap veya kitaplar, Suriyeli çocukların Türk eğitim sistemine entegrasyonu sürecini daha etkili ve başarılı kılabilir.
- Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi temel seviye materyallerinde kelime ve alfabe öğretiminin bir arada götürmek adına dilimize ait kelime sıklığı çalışmalarının artırılmalıdır. Bu doğrultuda hazırlanacak tüm alan materyalleri için ortak bir kelime ağının oluşturulması öğretim sürecine önemli katkılar sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Aksan, D. (1998); Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim, TDK Yay., Ankara
- Aksan, D. (1990). Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim, s.19, TDK Yay. , Ankara.
- Altunkaya, H. ve Erdem, İ. (2017). Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Okur Özyeterlikleri İle Okuduğunu Anlama Becerileri Arasındaki İlişki. *International Journal of Language Academy*,74-86 Vol.5
- Barın, E. (2004). “Yabancılara Türkçe Öğretiminde İlkeler”, *Türkiyat Araştırmaları, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü*, Sayı 1, s.19-30, Ankara.
- Candaş Karababa, Z. C. (2009). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi ve Karşılaşılan Sorunlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42 (2), 265-277
- Erdem, M. D., Gün, M., Sever, P. (2015). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yöntem Seçimi ve Alternatif Yöntemler, *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 10/11 Summer, p. 549-566
- Ekiz, D. (2009) *Bilimsel Araştırma Yöntemleri Yaklaşım, Yöntem ve Teknikler*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Farber, B.(2000). Yabancı Dil Öğrenme Yöntemleri, (Çev: Cem Şen), 3.Baskı, İm Yayınları, İstanbul
- Gün, M., Akkaya, A., Kara, Ö. T. (2014). Yabancı Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarının Türkçe Öğretim Merkezlerinde Görev Yapan Öğretim Elemanları Açısından Değerlendirilmesi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 9/6 Spring, p. 1-16, Ankara-Turkey
- Kavaliauskiene G. and Uzapaliene D. (2003). ‘Ongoing Needs Analysis as a Factor to Successful Language Learning’. *Journal of Language and Learning*, volume 1, Number 1, Lithuania, 2003
- Korkmaz, Z. (1992). Gramer Terimleri Sözlüğü, TDK Yayınları 575, Ankara.
- Maslow, A. H. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review* 50, 370-396
- Memiş, M. R. ve Erdem, M. D. (2013). Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılan Yöntemler, Kullanım Özellikleri Ve Eleştiriler, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 8/9 Summer, p. 297-318, Ankara-Turkey
- Şengül, K. (2014) Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Alfabe Sorunu, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* Sayı: 3/1, s. 325-339
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık